

2 pav. Dėmė 17, atsidengusi įžemyje. G. Gudaitienės nuotr.

Fig. 2. Feature 17, which was discovered in the lowest layer

Sprendžiant iš archeologinės medžiagos ir AMS ^{14}C datavimo tyrimų rezultatų, šioje senovės gyvenvietėje buvo apsistota mezolite ir galbūt neolito–bronzos amžiuje. 2019 m. tyrimų metu aptikti radiniai atitinka iki šiol nustatytą gyvenvietės datavimą.

The investigation of Dūkšteliai Old Settlement

In 2019, 6 m^2 were excavated in the W part of Dūkšteliai old settlement, where 34 flint artefacts were discovered (Fig. 1). On the basis of the radiocarbon dating results, prehistoric feature 17, which had been discovered in 2018, was identified as probably a non-archaeological object, i.e. simply the trunk of a wind-felled tree (Fig. 2). According to the flint typology and AMS ^{14}C dating results, the site had been occupied in the Mesolithic and perhaps also in the Neolithic.

Romas Jarockis,
Marius Mockus

Akmens amžiaus gyvenvietė Klaipėdoje

2019 m. atlikti tyrimai Klaipėdoje, Bokštų gatvėje, istoriniame Klaipėdos (Memelio) priemiestyje – Naujamiestyje, buvusios Ferdinando aikštės vietoje. 2018 m. M. Mockus čia ištyrė 11 2x1 m dydžio šurfų ir 1 5x1 m dydžio perkasą, iš viso 32 m^2 plotą. Po XX a. sluoksniais aptiktas 10–20 cm storio pilko smėlio su griuvenomis ir degėsiais sluoksnis, kuris datuotas XVIII a. II puse – XIX a. Šurfe 8 durpingo smėlio sluoksnyje rasta lipdytos lygiosios keramikos šukių su iškiliu voleliu. Keramika preliminariai datuota I tūkst. pr. Kr. – II tūkst. po Kr. pradžia (*ATL 2018 metais,* 2019, p. 585–587).

2019 m. 2485 m^2 dydžio aikštės teritorijoje ištirtos dvi perkasos – 11 m^2 dydžio perkasa 1 ir 15 m^2 dydžio perkasa 2. Taip pat ištirti du 2 m^2 dydžio šurfai 1 ir 2, bei 1 m^2 dydžio šurfas 3. Perkasomis ir šurfais iš viso ištirtas 31 m^2 plotas (1 pav.). Žemės kasimo darbų metu žvalgyta visame aikštės plote. ***Perkasoje 1*** atidengtas II Pasaulinio karo laikų antrosios slėptuvės sienos fragmentas ir aptikti XIX–XX a. datuojami kultūriniai sluoksniai. Apardytos II Pasaulinio karo slėptuvės dalis atidengta perkasos ŠV gale 15–20 cm gylyje. Slėptuvės sienos fragmentas yra apie 1,2 m aukščio ir tęsiasi V–R kryptimi per visą perkasos plotą, jis sumūrytas iš raudonų 25x12x6,5 cm dydžio plytų, rištų cementiniu skiediniu. Taip pat perkasoje aptiktas 40–50 cm storio XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis.

Perkasoje 2 aptiktas vėlyvojo neolito senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, kuris pagal jame rastus radinius datuojamas 2800–2000 m. pr. Kr. (2 pav.). Po paviršiniais dirvožemio ir išlyginamuoju smėlio su žvyru sluoksniais

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – aikštės bokštų gatvėje ribos; 2 – 2019 m. tyrinėjimų vietos; 3 – aptiktos senovės gyvenvietės ribos; 4 – 2018 m. tyrinėjimų vietos. D. Balso brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – boundaries of the square on Bokštų Street; 2 – 2019 excavation locations; 3 – boundaries of the discovered old settlement; 4 – 2018 excavation locations

2 pav. Ištirta perkasa 2. M. Mockaus nuotr.

Fig. 2. Trench 2 after its excavation

25–30 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus pasiektas iki 70 cm storio XIX a. kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta pavienių XVIII–XIX a. datuojamų radinių. 90 cm gylyje fiksuotas 10–15 cm storio supustyto smulkaus gelsvo smėlio sluoksnelis. Po juo 1–1,1 m gylyje pasiektas 20–25 cm storio senovės gyvenvietės kul-

3 pav. Perkasoje 2 rasta keramika. M. Mockaus nuotr.
Fig. 3. Pottery found in trench 2

tūrinis sluoksnis su įgilintomis duobėmis (objektai 1–2), kuriame rasta virvelinės keramikos (3 pav.), titnaginių dirbinių fragmentų, titnago nuoskalų, degusių kauliukų. Radiniai preliminariai datuoti 2800–2000 m. pr. Kr. Tyrimai baigti 1,65 m gylyje pasiekus įžemį – gelsvą, rusvą smėlį.

Šurfe 1 aptikti XIX–XX a. kultūriniai sluoksniai. Nuėmus 20–25 cm storio paviršinio dirvožemio ir išlyginamojo smėlio, maišyto su žvyru, sluoksnį atidengtas 45–50 cm storio XIX a. kultūrinis sluoksnis, po kuriuo buvo 10 cm storio supustyto smėlio sluoksnelis. 1 m gylyje atidengtas 2–7 cm storio buvusio senojo žemės paviršiaus sluoksnis be radinių. Tyrimai šurfe 1 baigti 1,3–1,35 m gylyje pasiekus įžemį – rusvą smėlį.

Šurfe 2 taip pat aptiktas perkasoje 1 fiksuotas vėlyvojo neolito senovės gyvenvietės (2800–2000 m. pr. Kr.) kultūrinis sluoksnis. Nuėmus 30 cm storio paviršinio dirvožemio ir išlyginamojo smėlio, maišyto su žvyru, sluoksnį atidengtas 65–70 cm storio XIX a. kultūrinis sluoksnis, po kuriuo buvo 25–30 cm storio supustyto smėlio sluoksnis. Po juo 1,3–1,4 m gylyje atidengtas 30–50 cm storio senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta virvelinės keramikos ir natūralaus gintaro. Tyrimai *šurfe* 2 baigti 2–2,1 m gylyje pasiekus įžemį – gelsvą, rusvą smėlį.

Šurfe 3 fiksuotas 85 cm storio XX a. kultūrinis sluoksnis, suformuotas statant II Pasaulinio karo slėptuvę.

Atlikus tyrimus galima konstatuoti, kad aikštės PV dalyje yra išlikęs užpustytas neolitinės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, kuris turbūt tęsiasi už esamos aikštės ribos V ir P kryptimis. Sluoksnis išliko buvusioje žemesnėje vietoje, kalvelės pašlaitėje. Likusioje aikštės dalyje jis suardytas įrengiant aikštę XIX a. ir vėliau pastačius II Pasaulinio karo slėptuves.

The Stone Age settlement in Klaipėda

In 2019, 2 trenches and 3 test pits totalling 31 m^2 were excavated in a 2485 m^2 square on Bokštų Street in Klaipėda (Fig. 1). A cultural layer from a Late Neolithic old settlement was discovered under a layer of fine yellowish aeolian sand at a depth of 1–1.1 m in trench 2 (Fig.

2). Corded Ware (Fig. 3), flint artefact fragments, flint flakes, and burnt bones were discovered in a 20–25 cm thick cultural layer from an old settlement. The finds were preliminarily dated to 2800–2000 BC. A Late Neolithic old settlement cultural layer was recorded in test pit 2 and trench 1. After conducting the investigation, it is possible to state that a cultural layer from a Neolithic settlement, which was covered by aeolian deposits and probably continues beyond the existing square's W and S boundaries, has survived in the SW part of the square. The layer has survived in a low area at the foot of a small hill. In the rest of the square, it was destroyed during the creation of the square in the 19th century and later during the construction of WWII military bunkers.

Diana Oleinik

Kloninių Mijaugonių senovės gyvenvietė

2019 m. spalį KPD užsakymu atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai Kloninių Mijaugonių senovės gyvenvietės (UK 22105) teritorijoje (Elektrėnų r., Kietaviškių sen.) Ilgio ežero R krante. Jos didžioji dalis – ariamas laukas, kuris 2019 m. rudenį buvo užsėtas žiemkenčiais. Teritorijos R pakraštyje ir centrinėje dalyje yra du sodybų sklypai. Saugomos teritorijos ŠV pakraštyje driekiasi žemesnė pelkėta neariama vieta, apaugusi aukšta žole ir krūmokšniais. Šalia eina melioracijos griovys, besileidžiantis į Ilgio ežerą. Saugomos teritorijos paviršius truputį nuožulnėja Ilgio ežero link, į PV, teritorijos ŠV dalyje – pelkėtos pievos ir melioracijos griovio link.

Gyvenvietę 1995 m. žvalgomosios ekspedicijos Kaišiadorių rajone metu atrado A. Girininkas (*ATL 1994 ir 1995 metais*, 1996, p. 291–292). Tada buvo ištirti 3 šurfai (kiekvienas 1x1 m dydžio) ir atlikti paviršiaus žvalgymai. Ariamoje ir dirvonuojančioje dirvoje aptikta lipdytų ir žiestų puodų šukių lygiu paviršiumi, skaldytų akmenų, titnaginių dirbinių. Visuose 3 šurfuose po velėna ar arimu fiksuotas kultūrinis sluoksnis su keramika, perdegusiais akmenimis, angliukais. Nustatyta, kad gyvenvietės kultūrinis sluoksnis smarkiai apardytas žemės ūkio darbų metu, išlikęs maždaug 10–15 cm storio horizontas. Gyvenvietė datuojama dviem laikotarpiais – apatinis datuojamas vėlyvuoju neolitu, virš jo – vėlyvasis geležies amžius. Tikėtina, kad vėlyvesnis apnaikino ankstyvesnį. 1996 m. teritorija įtraukta į KVR. Tikslių 1995 m. tyrimų vietų šiuo metu nustatyti neįmanoma.

Kad patikslintų objekto vertingąsias savybes ir ribas, KPD žvalgomuosius tyrimus bandė organizuoti dar 2015 ir 2018 m., tačiau, negavus sklypų savininkų leidimo tirti, darbai neatlikti. Tai pavyko padaryti tik 2019 m. Pirmuoju etapu atlikti vizualiniai paviršiaus žvalgymai. Žvalgytas apie 6000 m^2 plotas. Armens paviršiuje beveik visoje teritorijoje aptikta rausvų plytų trupinių ir nuoskalų, vietomis XX a. šiukšlių, žemesnėje teritorijos V dalyje – melioracijos vamzdžių nuoskalų. Archeologinio pobūdžio radinių aptikta nedaug. Teritorijos ŠR dalyje rastas tik vienas XIX–XX a. gelsvos glazūros keramikos fragmentas. Likusieji radiniai aptikti armens paviršiuje saugomos teritorijos V dalyje. Iš vėlyvų radinių rasta XVIII–XIX a. stiklinio butelio šukė. Aptikta nedaug smulkių su senovės gyvenviete siejamų radinių. Rastos 5 smulkios keramikos šukės, iš jų 4 lipdytinės, lygiu paviršiumi, su grūsto akmens priemaišomis, datuojamos geležies amžiumi. Viena šukė galimai yra geležies amžiaus arba vėlyvesnio laikotarpio. Aptikti 7 titnago radiniai: retušuota skeltė ar mikrolito fragmentas, skiriama mezo-